Omgevingsdienst
Achterhoek

Aan
Gemeenteraden en Provinciale Staten

Onderwerp: reactie op zienswijze begroting 2026

Geachte leden van de Achterhoekse gemeenteraden en Provinciale Staten,

Hartelijk dank voor uw zienswijze op de jaarstukken 2024 en de ontwerpbegroting 2026 van de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA). Het Algemeen Bestuur (AB) waardeert het dat u actief gebruikmaakt van uw recht om een zienswijze in te dienen. De signalen uit de raden zijn voor ons van groot belang. Ze helpen ons om als bestuur weloverwogen besluiten te nemen over de koers en financiële kaders van de ODA.

Deze reactie is opgesteld naar aanleiding van de ontvangen zienswijzen van onze deelnemers. Wij constateren dat 4 van de deelnemers geen zienswijze hebben ingediend. In deze reactie gaan wij in op de belangrijkste punten die door de deelnemers zijn benoemd en geven wij aan hoe het Algemeen Bestuur hiermee omgaat. Meer hierover leest u in deze brief.

1. Uitgangspunt: minimale indexering in begroting 2026

Het Algemeen Bestuur heeft er bewust voor gekozen om voor 2026 uit te gaan van minimale indexering: 3,8% voor loon en 2,2% voor prijs. Daarmee sluit de begroting aan bij het besluit van het AB van 23 april 2025 en bij de wens van veel gemeenten om financiële rust en voorspelbaarheid te behouden.

Het AB heeft daarnaast besloten de eerder voorgestelde begrotingswijziging voor 2025 niet door te voeren in de begroting 2026, maar om het verschil af te rekenen tijdens eindejaarafrekening.

2. Efficiency maatregelen naar aanleiding van uw zienswijze 2024

Uw zienswijze op de begroting 2024 hebben wij ter harte genomen. Mede naar aanleiding van uw opmerkingen hebben wij een aantal gerichte efficiencymaatregelen doorgevoerd. Deze maatregelen dragen bij aan een effectievere inzet van middelen, beheersing van de kosten en een betere ondersteuning van onze deelnemers.

Optimalisatie huisvesting
We hebben onze huisvestingssituatie kritisch beoordeeld. De noodzakelijke uitbreiding van werkplekken is gerealiseerd op een meer centrale én kostenefficiënte locatie. Hierdoor is de benodigde investering niet gestegen met gemiddeld € 160.000 maar met € 80.000 gerealiseerd, dit is inclusief verbouwingskosten waarvoor we een bestemmingsreserve hebben ingezet. Zonder die verbouwkosten stijgen de huurkosten € 35.000 Dit levert een structurele besparing op van circa € 80.000 per jaar.

Efficiëntere inzet van omgevingsadviseurs
Onze omgevingsadviseurs zijn nauwer betrokken bij het ondersteunen van gemeenten bij ruimtelijke initiatieven en de totstandkoming van omgevingsplannen. Door kennis en ervaring eerder en gerichter in processen te brengen, wordt efficiënter gewerkt en worden vertragingen beperkt.

Maximale benutting van subsidiemogelijkheden
Zoals ieder jaar hebben we actief gebruikgemaakt van beschikbare subsidieregelingen ten behoeve van de fysieke leefomgeving. Denk hierbij onder andere aan:
- 2e SPUK IBP (Integrale benadering fysieke leefomgeving),

- SPUK IenW voor de inzet van een ZZS-specialist (Zeer Zorgwekkende Stoffen),
- energiesubsidies,
- subsidies op het gebied van externe veiligheid.

Versterking samenwerking en kennisdeling
We participeren actief in samenwerkingsverbanden met andere omgevingsdiensten en binnen het landelijke netwerk van Omgevingsdienst NL.
Dit betreft onder meer samenwerking op het gebied van:
- de ODNL Academie (voor opleiding en ontwikkeling),
- landelijke kennisnetwerken (zoals Bodem, Lucht, Geluid),
- informatieveiligheid en gegevensuitwisseling.

Inspelen op landelijke ontwikkelingen en kennisinfrastructuur
Nieuwe landelijke aandachtspunten vragen om versterking van onze kennispositie.
Voorbeelden hiervan zijn:
- het dossier staalslakken (opslag en hergebruik in relatie tot milieubelasting),
- de Kaderrichtlijn Water, met nadruk op indirecte lozingen op oppervlaktewateren,
- de aanwezigheid van PFAS in bodem, water en lucht.

Om adequaat op deze thema's te kunnen inspelen, wordt geïnvesteerd in de opbouw van een robuuste kennisinfrastructuur. Dit stelt ons in staat om informatie gericht te verzamelen en te duiden, zowel richting overheden als richting de samenleving. Daarbij speelt ook de toegenomen maatschappelijke betrokkenheid van inwoners bij hun leefomgeving een rol, bijvoorbeeld via persvragen of verzoeken om transparantie.

3. Wat is wél meegenomen in de begroting 2026

Hoewel de begroting is gebaseerd op minimale indexering zijn er een beperkt aantal vaste en onvermijdelijke kostenposten opgenomen die wij als bestuur noodzakelijk achten om de organisatie op orde te houden en aan de wettelijke en bestuurlijke eisen te kunnen blijven voldoen. Deze posten zijn structureel van aard en betreffen onder meer:
- CAO-aanpassing reiskosten voor de Gelderse omgevingsdiensten;
- Actualisatie van huisvestingskosten na de verhuizing naar het Hanzenpand;
- Structurele inzet van twee dataspecialisten op verzoek van het bestuur en de ambtelijke opdrachtgevers om bestuurlijke en managementinformatie beter toegankelijk te maken.

Deze onderdelen zijn niet vrijblijvend maar nodig om onze organisatie functioneel, toekomstgericht en wettelijk op orde te houden. Wij vinden het belangrijk om hierover transparant te zijn.

4. Signaal: groeiend verschil tussen begroting en realisatie

In de afgelopen jaren is gebleken dat de werkelijkheid structureel duurder uitvalt dan begroot. Indexatie alleen blijkt onvoldoende om de groeiende uitvoeringsvraag en complexiteit te dekken. Daardoor is het verschil tussen de begroting en de jaarrekening jaar op jaar opgelopen.

Het algemeen bestuur wil u hier eerlijk op wijzen: zonder verdere aanpassing zal dit verschil in 2026 naar verwachting opnieuw toenemen. Dit vraagt op termijn om heroverweging, ook met het oog op financiële stabiliteit.

5. Onderbouwing van kostenontwikkeling

Verschillende gemeenten hebben gevraagd om een betere toelichting op de kosten. Deze onderbouwing wordt op dit moment uitgewerkt en zal bij een eventuele begrotingswijziging beschikbaar worden gesteld. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar personele inzet, wettelijke taken, bedrijfsvoering en externe ontwikkelingen. De punten uit uw zienswijze worden hierin meegenomen.

Om deze kostenontwikkeling zo goed en transparant mogelijk te onderbouwen, maken wij gebruik van Power BI. Dit instrument stelt ons in staat om financiële en operationele gegevens op een interactieve en visuele manier te analyseren en te presenteren. Met behulp van Power BI kunnen wij trends inzichtelijk maken, koppelingen leggen tussen inzet en kosten, en gerichter duiden waar eventuele verschuivingen of knelpunten zich voordoen. Dit stelt zowel het Algemeen Bestuur als onze deelnemers in staat om beter geïnformeerde keuzes te maken op basis van actuele en overzichtelijke informatie.

6. Stand van zaken verkenning en bestuurlijke koers

Zoals eerder met u gedeeld is ODA begin 2025 gestart met een verkenning van een mogelijke fusie met de Omgevingsdienst Veluwe. De eerste fase – de interne analyse – is inmiddels afgerond. Op 10 september 2025 heeft het Algemeen Bestuur tevens een koersbesluit over het vervolg genomen.

Het Algemeen Bestuur heeft ingestemd met het opstarten van de gezamenlijke verkenning met Omgevingsdienst Veluwe, met as uitgangspunt een geleidelijke fusie startend met de integratie van de bedrijfsvoering.

Binnen dit proces zijn enkele bestuurlijke keuzemomenten. Zo moet eind 2025 de intentieverklaring worden vastgesteld en het implementatieplan voor 1 april 2026.

Totdat de richting definitief is bepaald worden grote investeringen uitgesteld. Op deze manier houden we flexibiliteit en verantwoordelijkheid in balans.

7. Begrip voor financiële situatie gemeenten

Het AB heeft oog voor de krappe financiële ruimte bij gemeenten. Wij begrijpen dat hogere bijdragen zonder duidelijke noodzaak lastig zijn in te passen. Deze signalen nemen wij serieus en ze hebben direct bijgedragen aan het sobere karakter van deze begroting 2026.

8. Vervolg in het najaar

Op basis van het koersbesluit zal een begrotingswijziging volgen. Daarbij blijft minimale indexering het uitgangspunt. Alleen als er zwaarwegende en goed onderbouwde redenen zijn, worden aanvullende aanpassingen voorgesteld. Uiteraard worden deze opnieuw aan u voorgelegd met ruimte voor zienswijzen.

9. Dank voor het goede gesprek in de raden

Tot slot willen wij u bedanken voor de prettige en open gesprekken die wij het afgelopen jaar met veel gemeenteraden hebben mogen voeren. We kijken met volle tevredenheid terug op de bezoeken die we aan uw raden hebben gebracht. We zijn overal hartelijk ontvangen en hebben waardevolle gesprekken kunnen voeren over de koers, uitdagingen en toekomst van onze organisatie.

Omgevingsdienst
Achterhoek

Wij komen dan ook graag bij u terug om u in de komende periode verder te informeren over de uitkomsten van de verkenning en de richting die wij samen inslaan. Uw betrokkenheid en inbreng blijven daarin onmisbaar.

Tot slot

Namens het Algemeen Bestuur danken wij u voor uw betrokkenheid, uw zienswijze en het vertrouwen in onze gezamenlijke verantwoordelijkheid. Wij blijven inzetten op een toekomstbestendige en robuuste omgevingsdienst die recht doet aan de verwachtingen van onze deelnemende gemeenten én aan de maatschappelijke opgaven waarvoor wij samen staan.

Met vriendelijke groet,
Namens het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Achterhoek,

Joost van Oostrum
Voorzitter Algemeen Bestuur
Omgevingsdienst Achterhoek